

شناخت فعل خداوند به شناخت انسان هم می‌انجامد

یک عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه از راه صفت شناسی خداوند می‌توان به صفت شناسی انسان رسید، گفت: از طریق فعل خداوند هم می‌توانیم به بخشی از شناخت انسان برسیم، چون یکی از افعال خداوند خلقت انسان است.

یک عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه از راه صفت شناسی خداوند می‌توان به صفت شناسی انسان رسید، گفت: از طریق فعل خداوند هم می‌توانیم به بخشی از شناخت انسان برسیم، چون یکی از افعال خداوند خلقت انسان است. دکتر بخشعلی قنبری، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این سؤال که آیا از خداشناسی می‌توان به خودشناسی رسید یعنی همان طور که امام علی(ع) می‌فرمایند من عرف نفسه فقد عرف ربه، برعکس آن امکان پذیر است، گفت: هم از راه خودشناسی می‌توان به خداشناسی برسیم، یعنی یا خدایی که خود تصویر کردیم را بشناسیم و هم می‌توانیم از خداشناسی به خودشناسی برسیم.

وی افزود: دلیل اینکه از راه خداشناسی می‌توان به خودشناسی رسید این است که وقتی خدا را بررسی می‌کنیم در مورد خداوند می‌توان از سه چیز سؤال کرد؛ از وجود، صفات و افعال خداوند؛ یعنی خداوند ذات، صفات و افعال دارد. ذات خداوند که قابل شناخت نیست و فقط می‌توان گفت خداوند موجود است، اما کیفیت و ماهیت وجود خداوند چگونه است را نمی‌دانیم.

این محقق و نویسنده با تأکید بر اینکه راجع به وجود خداوند می‌توان از الهیات سلبی استفاده کرد، اظهار داشت: یعنی نه اینکه بگوئیم ذات خداوند چیست، بلکه می‌توانیم بگوئیم ذات خداوند چه چیزی نیست؟ فقط به سلبیات خداوند توجه داشته باشیم تا از این طریق بتوان ذات خداوند را شناخت.

قنبری با اشاره به اینکه نوبت که به صفات خداوند می‌رسد، می‌توان از صفات خدا پی به خداشناسی برد، گفت: به این صورت که اگر قائل باشیم که خداوند صفت اخلاقی و انسان وار دارد، آنگاه از طریق تحلیل صفات اخلاقی و انسان وار خدا می‌توان به صفات انسان دست یافت، یعنی از راه صفت شناسی خداوند می‌توان به صفت شناسی انسان برسیم.

وی با بیان اینکه راه دوم شناخت خدا، از راه افعال خداست، بیان کرد: وقتی می‌گوییم خداوند افعالی دارد نظر ما این است که خدا وقتی خواست کاری را انجام دهد یا اراده کرد کاری انجام شود، چه موجوداتی را به وجود آورد؟ ازجمله موجوداتی که در متون دینی ادیان سامی مطرح شده خلق انسان است. پس از طریق فعل خداوند ما می‌توانیم به بخشی از شناخت انسان برسیم، چون یکی از افعال خداوند خلقت انسان است، البته این امر با توجه به اندیشه‌هایی است که قائل به خلقت انسان هستند.

این نویسنده کشورمان تصریح کرد: در اندیشه‌هایی که قائل به خلقت نیستند، بلکه قائل به صدور هستند، این مسأله قوی‌تر هم می‌شود. به دلیل اینکه در این اندیشه اعتقاد بر این است که خداوند خلق نمی‌کند، بلکه خداوند تجلی یا فیضان می‌کند در هر دو صورت ما می‌توانیم از راه خداشناسی به یکی از تجلیات خداوند که انسان است پی ببریم. در اندیشه‌های وحدت وجودی معمولاً به این مقوله پرداخته می‌شود.

قنبری با طرح این پرسش که از راه خودشناسی چگونه می‌توان به خداشناسی رسید؟، گفت: گاهی شخص از طریق شناخت خود به این نتیجه می‌رسد که خدایی وجود دارد که او را آفریده است و می‌تواند با او ارتباط داشته باشد. به لحاظ کیفی پس از ورود به این مسأله شناخت او از طریق شناخت خدا که از طریق خودشناسی حاصل شده شناختش نسبت به خودش به لحاظ کیفی متفاوت می‌شود، یعنی این شناخت مثل شناخت اولیه که با شناخت خود به خدا رسیده و وقتی خدا را شناخت از طریق سیر در اوصاف خداوندی می‌تواند به شناخت عمیق‌تر خودش هم پی ببرد و لذا در این فرض‌ها می‌توانیم از طریق شناخت خدا به شناخت خودمان نائل شویم.